

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 6/2018

14.3.2018

USKONNONVAPAAUS VARHAISKASVATUKSESSA

Kirkkohallituksen yleiskirjeessä 2/2018 kuvataan yleisesti seurakunnan ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä. Tässä yleiskirjeessä asiaa tarkastellaan lasten ja perheiden näkökulmasta uskonnonvapauden ja sen toteutumisedellytysten kannalta.

Seurakunnan ja kunnan hyvällä yhteistyöllä on pitkät perinteet. Uusi varhaiskasvatussuunnitelman perusteet –asiakirja tarjoaa seurakunnille yhteistyömahdollisuuksia kunnan varhaiskasvatuksen kanssa. Yhteistyö perustuu yhteiselle kasvatustehtävälle, jossa tuetaan lasten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvää elämää. Keskeistä on hyvien henkilö- ja yhteistyösuhteiden vaaliminen kunnan toimijoiden kanssa. Myönteinen kumppanuus ja kunnioitus tukevat myös positiivisen uskonnonvapauden toteutumista.

Paikallisten pelisääntöjen ja yhteistyön jatkuvuuden turvaamiseksi on mielekästä laatia **yhteistyösopimus**, joka koskee koko kasvunkaarta varhaiskasvatuksesta kouluun ja oppilaitokseen. Yleissopimus (A) tehdään kunnan sivistystoimen johdon ja seurakunnan johdon kesken voimassa olevien säädösten pohjalta. Sopimuksen liitteinä voivat olla alueelliset toimintasuunnitelmat vuosikelloineen (B), joiden pohjalta yksittäinen päiväkotiteke kirjaukset omaan kausi tai vuosisuunnitelmaansa (C). Näin yhteistyö toimii, vaikka henkilöstö vaihtuisikin.

Kumppanuuden korit (Seurakunta varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitoksen kumppanina-esite) auttavat jäsentämään paikallista yhteistyötä. Koreihin sisältyvät periaatteet perustuvat Opetushallituksen ohjeistukseen ja keskeiseen lainsäädäntöön.

KORI I Yleissivistävä opetus

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatus on luonteeltaan yleissivistävää. Pedagoginen vastuu katsomuskasvatuksesta ja sen käytännön toteutuksesta kuuluu kunnan varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Seurakunta voi tarjota yhteistyötä omien vahvuksiensa ja osaamisensa puitteissa. Luontevaa on esimerkiksi tarjoutua laajentamaan oppimisympäristöä kirkon, hautausmaan tai muun kristillisen perinteen esittelyllä. Yleissivistävään osioon ei kuulu uskonnon harjoittamisen elementtejä (rukous, uskontunnustus, siunaus jne.).

Seurakunnan työntekijä voi tarjota näkökulmiaan ja tukeaan kunnan varhaiskasvatuksen työntekijöille ja pohtia yhdessä heidän kanssaan katsomuskasvatuksen toteuttamista. Yhteistyö perustuu aina päiväkodin asettamille tavoitteille. Yhteistyökumppanina seurakunta voi myös edistää ja tukea ekumeenista sekä uskontojen ja katsomusten välistä kohtaamista.

KORI II Perinteiset juhlat

Vuoden kulkuun kuuluu erilaisia juhla-aikoja, joista suuri osa liittyy olennaisesti suomalaiseen kristilliseen perinteeseen. Juhlat ovat päiväkodin omia ja yhteisöllisiä juhlia silloinkin, kun ne liittyvät joulun, pääsiäiseen tai muihin kirkkovuoden juhliin. Seurakunnan työntekijä voi olla mukana juhlassa, mutta hänen ei tule ottaa siitä vastuuta. On hyvä muistaa, että yksittäisen virren laulaminen tai joulukuvaelman esittäminen ei tee juhlasta uskonnollista tilaisuutta. Siihen voivat siis osallistua kaikki lapset (elleivät heidän vanhempansa toisin päättä). Uskontoon viittaavat juhlatraditiot ovat osa suomalaista kulttuuria. Juhlan viettopaikaksi ei kuitenkaan suositella sakraalia tilaa.

KORI III Uskonnolliset tilaisuudet

Kunnan varhaiskasvatuksessa voidaan järjestää perinteisiä joulu-, adventti-, pääsiäis- ja kevätkirkkoja. Niiden lisäksi voi olla muitakin uskonnollisia tilaisuuksia. Näissä voi olla positiivisen uskonnonvapauden tulkinnan mukaisesti uskonnonharjoitusta, rukousta, virsiä ja muuta ohjelmaa. Tilaisuuksien tulee olla lapsen edun mukaisia ja pedagogisesti perusteltuja. Toiminta-aikana järjestettäessä tilaisuudet ovat osa kunnan varhaiskasvatuksen omaa toimintaa, jotka toteutetaan yhteiskunnan kasvatusjärjestelmän puitteissa.

Tilaisuuksien tulee tukea myönteisellä tavalla läsnäolijoiden hengellistä elämää ja uskonnollista identiteettiä lasten kehitystaso huomioon ottaen.

Päiväkoti tiedottaa tilaisuuksista ja pyytää huoltajia kertomaan kirjallisesti, osallistuuko heidän lapsensa näihin tilaisuuksiin vai ei. Osallistuminen ei ole sidoksissa uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyteen. Niille, jotka eivät osallistu uskonnollisiin tilaisuuksiin, tulee järjestää mielekäs uskonnoton vaihtoehto eri tilassa.

Vaikka kunta olisikin päättänyt, että varhaiskasvatuksen yhteydessä ei järjestetä uskonnollisia tilaisuuksia, on kuitenkin mahdollista, että huoltajille tiedotetaan seurakunnan järjestämistä toiminta-ajan ulkopuolella tapahtuvista varhaiskasvatukselle suunnatuista tilaisuuksista. Tiedottamisesta on hyvä sopia kunnan kanssa.

KORI IV Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

Seurakunta voi tukea kunnan varhaiskasvatusta esimerkiksi kriisiavun muodossa surun kohdatessa. Tukea voidaan antaa sekä lapsille että aikuisille. Ennaltaehkäisevä toiminta hyvinvoinnin vahvistamiseksi kuuluu myös tähän koriin.

Hallituksen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) ja muut uudenlaiset toimintamallit tarjoavat seurakunnille mahdollisuuksia toimia yhä vahvemmin lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemisessa. Kasvun ja hyvinvoinnin tuen korin merkitys on kasvava.

Sopimussyhteistyöstä laajemmin ks. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2A123E>
Kumppanuuden korit Sakastissa, ks. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content2CABDF>

KIRKKOHALLITUS

Jukka Keskitalo

Pekka Huokuna

ISSN 1797-0326